

Viện Kiểm sát nhân dân tối cao và ban hành Hướng dẫn 24/HD-VKSTC ngày 12/5/2021 về một số nội dung cần lưu ý trong công tác kiểm sát việc giải quyết vụ án tranh chấp chia di sản thừa kế. Trong đó, hướng dẫn xác định di sản thừa kế, giá trị di sản, hiện trạng, quá trình sử dụng, quản lý di sản.

Theo đó, theo hướng Chiếu 01/CT-VKSTC ngày 31/12/2020 của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và công tác của ngành Kiểm sát nhân dân năm 2021, Kế hoạch số 01/KH-VKSTC ngày 05/01/2021 về công tác trình tâm của Viện kiểm sát nhân dân tối cao năm 2021, Viện Kiểm sát việc giải quyết các vụ, việc dân sự, hôn nhân và gia đình (Vụ 9) hướng dẫn một số nội dung cần lưu ý trong công tác kiểm sát việc giải quyết vụ án tranh chấp chia di sản thừa kế. Trong đó, hướng dẫn xác định di sản thừa kế, giá trị di sản, hiện trạng, quá trình sử dụng, quản lý di sản.

Cụ thể, di sản thừa kế được phân chia cho những người thừa kế là phần di sản còn lại sau khi thực hiện xong nghĩa vụ tài sản do người chết để lại.

Đề giải quyết vụ án tranh chấp chia di sản thừa kế, cần xác định rõ di sản thừa kế gồm những gì? Giá trị tài sản có tranh chấp? Xác định thực tế khi tài sản hiện đang được sử dụng như thế

nào và xem xét các yêu cầu của thẩm phán để phân chia di sản cho phù hợp.

Cần xác định hình thức tài sản, nguồn gốc, quá trình biến đổi và thực trạng tài sản di sản; công sức của người duy trì phát triển tài sản là di sản; công sức của người chăm sóc người để lại di sản; việc mua bán, gửi, tặng... liên quan đến người để lại di sản; di sản đang được chia quản lý và được sử dụng như thế nào? Yêu cầu, ý kiến của người quản lý di sản đối với việc trích công sức quản lý di sản? Để làm rõ những vấn đề trên, khi nghiên cứu cần xem xét các tài liệu liên quan đến nguồn gốc, giá trị và hình thức tài sản, thời điểm mua bán, thời điểm có yêu cầu chia tài sản như: Văn bản ghi ý kiến, bản kê khai, biên bản ghi lời khai của các đương sự, văn bản xác nhận, cung cấp chứng cứ, biên bản thẩm định tài sản, biên bản xác định hình thức tài sản, đo đạc nhà đất, vẽ trí, kích thước, người đang quản lý sử dụng, biên bản định giá, thẩm định giá tài sản...

Đối với các tài sản phải đăng ký quyền sở hữu, quyền sử dụng thì lưu ý xác định tính chất pháp lý của tài sản, xem xét về nguồn gốc, sự chuyển nhượng tài sản qua các thời kỳ, quá trình thực hiện chính sách cải tạo đối với lợi ích tài sản này của Nhà nước để đưa xuất đương lượng lợi ích quy định phù hợp. Đồng thời, cần làm rõ công sức của người quản lý di sản trong việc duy trì, phát triển khối di sản; công sức của người chăm sóc, mua bán, trách nhiệm gửi tặng cho người chết...

Đối với di sản thừa kế nằm trong khối tài sản chung vợ chồng, cần nghiên cứu vấn đề Luật Hôn nhân gia đình năm 1959, 1986, 2000 và 2014; Nghị quyết số 35/2000/NQ-QH10 ngày 09/6/2000 của Quốc hội, các Nghị quyết của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao, Ấn số 03/2016 để xác định giá trị tài sản chung của vợ chồng, từ đó xác định di sản của người chết.

Việc xác định di sản thừa kế có liên quan đến tài sản chung của hộ gia đình cần phải kiểm tra, xem xét tài liệu, chứng cứ về quá trình tổ chức, thời gian sử dụng và công sức đóng góp của người chết vào khối tài sản chung đó, để xác định phần di sản của người chết.

Làm rõ di sản là tài sản riêng của người chết hay là phần tài sản của người chết trong khối tài sản chung với người khác. Phần tài sản của người chết trong khối tài sản chung với người khác có thể là phần tài sản nằm trong khối tài sản thuộc sở hữu chung hợp nhất của vợ chồng hoặc nằm trong khối tài sản thuộc sở hữu chung theo phần với người khác phần thuộc vào cách thức và căn cứ xác lập nên các hình thức sở hữu đó.

Đ i v i tranh ch p chia di s n th a k là quy n s d ng đ t: Tr ng h p đ t đã có gi y t ch ng minh v quy n s d ng đ t thì ph i ki m tra các gi y t v đ t đ i kèm theo các tài li u h s qu n lý đ t và tài s n trên đ t (n u có) đ xem xét, đánh giá đ t thu c quy n s d ng c a ai, di n tích c th nh th nào? Khi nghiên c u h s ph i l u ý đ n các tài li u: Ch ng c v ngu n g c và quá trình s d ng đ t do các bên tranh ch p đ a ra; các biên b n hòa gi i xã, ph ng; th c t di n tích đ t đ ng s đ ng; quá trình kê khai, đ ng thu s d ng đ t và ý ki n, quan đ i m c a các bên trong quá trình s d ng đ t hàng năm nh th nào? Có ph n đ i hay đ ng ý khi phía bên kia s d ng đ t mà h cho là không thu c quy n s d ng c a ng i đó. S phù h p c a hi n tr ng đ t đang có tranh ch p v i quy ho ch s d ng đ t chi ti t đã đ c xét duy t...

Th c ti n xét x cho th y, nhi u v án chia di s n th a k b h y nhi u l n vì khi gi i quy t, Tòa án không xem xét k ngu n g c, s chuy n d ch theo th i gian, nh ng bi n đ ng c a tài s n là di s n trong quá trình th c hi n các chính sách c a Nhà n c trong t ng th i k , th m chí không xem xét đ n nh ng tài s n (không ph i là di s n) đang t n t i, hi n h u trong kh i tài s n có tranh ch p ho c phân chia di s n không phù h p v i th c t và nhu c u c a đ ng s nh : Tài s n có th chia b ng hi n v t nh ng ch giao cho m t bên s h u, s d ng khi ng i này không có kh năng chi tr giá tr cho các th a k khác trong khi có đ ng s khác cũng có yêu c u đ c phân chia hi n v t ho c chia di s n cho các th a k b ng nhau nh ng giá tr s d ng c a di s n là khác nhau. Tr ng h p di s n th a k là v n góp trong doanh nghi p, c phi u, trái phi u, quy n s h u trí tu , c n ph i nghiên c u các quy đ nh c a pháp lu t v các n i dung này đ xem xét xác đ nh giá tr c a di s n th a k và cách th c phân chia cho phù h p.

Tr ng h p di s n th a k là b t đ ng s n đã đ c m t trong các đ ng th a k chuy n nh ng cho ng i khác, các đ ng th a k khác bi t và không ph n đ i vi c chuy n nh ng đó, s ti n nh n chuy n nh ng đã đ c dùng đ lo cu c s ng c a các đ ng th a k , bên nh n chuy n nh ng đã đ c c p gi y ch ng nh n quy n s d ng đ t. Tr ng h p này, ph i công nh n h p đ ng chuy n nh ng quy n s d ng đ t là h p pháp và di n tích đ t đã chuy n nh ng không còn trong kh i di s n đ chia th a k mà thu c quy n s d ng c a bên nh n chuy n nh ng.

Trong v án tranh ch p chia di s n th a k , có đ ng s thu c di n đ c h ng m t ph n di s n th a k và có công s c đ ng góp vào vi c qu n lý, tôn t o di s n th a k nh ng không đ ng ý vi c chia th a k (vì cho r ng đã đ c ng i đ l i di s n t ng cho b ng l i ho c đã h t th i hi u kh i ki n v th a k), h không có yêu c u c th v i c xem xét công s c đ ng góp vào vi c qu n lý, tôn t o di s n th a k ; n u có c s chia th a k cho các th a k thì ph i xem xét v công s c đ ng góp vào vi c qu n lý, tôn t o di s n c a h .

Theo lsvn.vn